

kötött s mennyivel nehezebb, ha ez az idő rövid. Szigorú önkritikát és figyelmünk legnagyobb koncentrációját kell magunkban megteremtünk, hogy a feladatainkat megoldhassuk. Ennek a két tárgyi egységnek a feldolgozása szerencsés megoldás az idő és a minőség szempontjából. A lehető legtöbbet s legjobbat nyújtja: a belső koncentrációt a kauzalitás elve alapján valószínűsíti meg (hogy mi az illető tájék földrajzilag lényeges és jellemző vonása); a gyermekek a térkép alapján dolgoznak s ehhez kötve fejtik ki az oksági összefüggéseket; összehasonlításokkal domborítják ki a tájak jellemző vonásait; a hazánkkal való párhuzambaállítással szolgálja a tanítás a hazaközpontosságot és a tudatos hazaszeretetet; megszervezi a gyermek tevékenységét: homokmunkálatokkal (laguna, fjord, gleccser stb.), vázlatok, metszetek készítésével; előmozdítja a szellemi tevékenységet a térképolvasással, előzetes megfigyelésekkel s az emberi élet plasztikus jellemzésével színes földrajzi képek alakítására (leánygyermekeknel különösen fontos az érzelmek nevelése) törekszik. A tervezetekből több hasznos szempontot meríthetünk.

(Kendoff Károly.)

Féja Géza: Mesélő falu. (Magyar népmesék és mondák. Kir. Magyar Egyetemi Nyomda. Bp. 1934.)

Az egyetemi nyomda ifjúsági kiadványai közt a *Könyvbarátok Kis Könyvei* c. sorozatban jelent meg ez a hézagpótló könyvecske. Talán nem fölösleges utalnunk arra, hogy az ifjúsági irodalom kérdése mennyire meg nem oldott problémája még a magyar pedagógiának. Messzire vezetne, ha ennek okaival akarnánk foglalkozni, pusztán leszögezzük, hogy a jelenlegi állapot, melyet ritka kivételtől eltekintve (Móra Ferenc, Benedek Elek), csekély esztétikai értékű, csillogó, de izléstelen kiállítású könyvek jellemznek, sem a pedagógust, sem a fiatal olvasókat nem elégíti ki. Egy kis túlzással azt mondhatjuk, hogy ma az ifjúsági irodalom (külön »alfaj« az irodalomban, melynek ép úgy megvannak a klasszikusai, mint a ponyvája) főleg a kritika hiánya miatt több esetben a féltehetségek vagy dilettánsok szabad kereső területe. Ha valaki ifjúsági könyvet akar vásárolni, a könyvkiadók reklámjai után indulhat el; bár a pedagógusok gyakran foglalkoznak az ilyen könyvekkel, tartalmi szempontból nézik csupán, azt keresik; hogy erkölcsi szempontból a *gyerekeknek való-e* a könyv? Ennek a szempontnak jogossága felől természetesen nincs kétség, de az ilyen kritika a könyvek átlagos silány színvonalán még nem segít, hiszen nem szükségképpen jó ifjúsági könyv az, melyek tartalma pedagógiai szempontból kifogástalan. Az ifjúság számára írt könyvektől is el kell várnunk, hogy megfeleljenek azoknak a követelményeknek, melyeket egy műalkotással szemben felállítunk. Hisszük, hogy csak az a mű tölthet be pedagógiai hivatást, mely a művészet eleven átütő erejével alakít. A tapasztalatok külföldben — valljuk be — jól mutatják, hogy a *csak* nevelői célkitűzéssel frott könyvek rendszerint semmi eredményt sem érnek el, főleg a gyermeki lélekhez mesterkéltben szabni akart hangjuk, átlátszó tendenciájuk miatt. A mai ifjúsági irodalom csak programirodalom, a szó legrosszabb értelmében, ami jó forog ezzel a címmel, az ritkán a hivatásos ifjúsági írók munkája, hanem egy-egy nagy írónak az ifjúság által is élvezhető

könyve. Egy idevonatkozó feldolgozás — ami nagyon hiányzik — megmutatná, hogy ezek a könyvek azok, melyeket az eddiginél nagyobb mértékben kellene a tanítványaink asztalára letenni. A szülők ilyen irányú nevelése mintha hiányos lenne, kevesen gondolnak arra, hogy az ifjúsági irodalomtól nem csak erkölcsi nevelést várunk, hanem legalább annyira izlésnevelést is.

Féja Géza gondos és esztétikai szempontokat is szem előtt tartó gyűjteményének ezért kétszeres jelentősége van. Azzal, hogy a magyar népi kultúra hamupipőkéjét, a magyar népmesét juttatja el a kis könyvbarátokhoz, nemcsak gyönyörűséget szerez nekik, hanem izlésüket is kívánatos irányba tereli. Egy-egy gyerekkori olvasmány gyakran az egész életen keresztül végigkísér: akik majd ezt a könyvet olvasgatják, biztosan fogékonyabbak lesznek a magyar népi szellem mélységei iránt és magukénak érezik azokat a törekvéseket, melyek ebben gyökereznek. Maguk a mesék egészséges magyar nyelvükkel, amelyen kiadójuk az eddigi szokástól eltérően, igen helyesen, semmit sem változtatott, az anyanyelvi oktatás hasznos segédeszközei is lehetnek. Abban bizonyosak vagyunk, hogy szeretettel fogják olvasni: a népi és gyermeklélek hasonlósága a mai lélektan előtt eléggé ismeretes.

Az Egyetemi Nyomda mindenkép hasznos szolgálatot tett a könyv kiadásával, csupán azt sajnáljuk, hogy a könyv díszítése ez alkalommal nem a legszerencsésebben történt. Harmos Károly fametszetű képei semikép sem illeszkednek bele a kötet hangulatába, a fiatal grafikus úgy látszik, nem tudta eléggé magáévá tenni a népmesék világát, technikai tudása is gyenge. Megoldásaiban semmit sem találunk a mesék népi és magyar színezetéből: inkább a századeleji német családi lapok mesterkedő képei jutnak eszünkbe. Pedig ha valahol, akkor a gyerekeknek szánt könyvben a képanyagnak elsőrendű fontossága van.

(dr. Kratochfill-Baróti Dezső.)

1. Hekler Antal: *A magyar művészet története.* (A Magyar Könyvbarátok kiadása. Budapest, é. n. Kir. M. Egyetemi Nyomda.)

2. Szabolcsi Bence: *A magyar zene története.* (Népszerű zenefüzetek 2. sz. Somló Béla. Budapest, 1934.)

Az a nagy szemléleti megújulás, melyen a történettudományok az utolsó évtizedekben egész Európában átmentek, hosszás részletkutatások után a magyar könyvpiacot is több összefoglaló munkával ajándékozta meg. Az elmúlt évek különösen szép termése volt. Hóman Bálint és Szekfű Gyula *Magyar Történetének*, Farkas Gyula, majd Szerb Antal *Magyar Irodalomtörténeteinek* megjelenése mellett a szűkebb értelemben vett művészettörténet és a zenetörténet terén is kaptunk alapvető összefoglalásokat.

Bizonyos fokig valamennyi említett munka közös nevezőre hozható, egyik sem pusztán adathalmazokat tartalmazó ismeretközlés akar lenni, hanem elsősorban azokat a szellemi áramlatokat vizsgálják, melyek a történeten átvonulnak. A nagyközönség szemével nézve tehát valamennyi új szempontból közeledik problémáihoz, jelenségeket, melyeket eddig